“Herkez Bir Şey Söylüyor, Kime İnanacağız” Endişesi

Ömer Faruk

21 May, 2018

https://ilimvecihat.com

بسم الله الرحمن الرحيم

Günümüzde birçok kimsenin şöyle bir sorunu var; deniliyor ki: *"Kendilerini İslam'a nispet eden her bir cemaat/grup, kendilerinin doğru yolda olduklarını, kendi dışındakilerin ise yanlışta, sapıklık içinde olduklarını iddia ediyor. Halbuki bu cemaatlerin hemen hemen hepsi, Kur'ân'a ve bununla beraber Sünnete tabi olduklarını söylüyor. Şayet Kur'ân ve Sünnet doğruyu gösteren kaynaklarsa, hakla batılın arasını ayıran iki rehber ise ve hak bir tane olup hakkın dışında kalanların hepsi yanlış/batıl ise -ki bunun böyle olduğunu herkes kabul ediyor-, o halde Kur'ân'a ve Sünnet'e bağlı olduğunu söyleyen cemaatler neden birbirlerini sapıklıkla itham edebiliyor? Neden İslam adına öne sürülen farklı görüşler mevcut? Ve şu halde kim doğru, kime inanacağız?"*

Bu endişe, malum olduğu üzere birçok insanın gündeme getirdiği ve birçok kimsenin kafasını karıştırdığı bir endişe. İlk olarak şunu söylemek gerekir; Hiç şüphesiz ki Kur'ân ve Sünnet, hakkı gösteren iki hidayet kaynağıdır, ancak aynı zamanda birer imtihan kaynaklarıdır da! Yani Allah (subhanehu ve teâlâ) insanları Kur'ân ve Sünnet'le de imtihan edebilir, Kur'ân ve Sünnet insanlar için bir fitne kaynağı, sapıtmalarına, yoldan çıkmalarına neden olan unsurlar olabilir. Başka bir ifadeyle Kur'ân ve Sünnet, birer hidayet rehberleri olmalarının yanı sıra aynı zamanda bu iki kaynağın saptırma fonksiyonu da vardır. Nitekim Allah (subhanehu ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ

"Şüphesiz ki Allah, (hakkı açıklamak için) bir sivrisineği ve onun da ötesinde olan bir şeyi (yani daha da küçüğünü) misal olarak getirmekten çekinmez. İman etmişlere gelince, onlar böyle misallerin Rablerinden gelen hak ve gerçek olduğunu bilirler. Kâfir olanlara gelince: <u>Allah böyle misal vermekle ne murat eder?</u> derler. Allah bu misal ile birçoğunu saptırır, birçoğuna da hidayet eder. Allah bu misal ile ancak fasıkları saptırır." (Bakara, 26)

Kur'ân olsun veya başka bir şey olsun, Allah'tan *(subhanehu ve teâlâ)* gelen her şey -ki buna Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)'in* hadisleri de dahildir, zira Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)'in* peygamberlik makamında söylediği, yaptığı ve onayladığı her bir şey, Necm 3 ve 4. Ayetlerde de belirtildiği üzere Allah (subhanehu ve teâlâ)'dan gelen bir vahiy ile O'ndan *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sadır olmuştur- hakkı gösterdiği için,

doğrunun nişanesi, alameti olduğu için birer ayettir. Zira ayet; alamet, nişane, işaret anlamlarına gelmektedir. Binâenaleyh bu ayetinde Rabbimiz *(subhanehu ve teâlâ),* hakkı beyan etmek için verdiği bu misalle, yani ayeti vesilesiyle birçok kimseye hidayet ettiğini, ama aynı zamanda birçok kimseyi de saptırdığını ifade etmektedir. Nitekim İslam tarihinde baş göstermiş Ehl-i Sünnet muhalifleri olan Hariciler, Mu'tezile, Mürcie, Kaderiyye, Cehmiyye ve benzeri sapık fırkalar, kendilerini İslam'a nispet etmelerinin çok doğal bir sonucu olarak batıl görüşlerini Kur'ân'dan ve Sünnet'ten öne sürdükleri delillerle meşrulaştırmışlardır. O halde ortaya çıkmaktadır ki, Kur'ân ve Sünnet'in bizlere hidayet rehberi olması için, bunları okurken veya dinlerken bir takım ilkelere/kurallara riayet etmememiz gerekmektedir.

Kur'ân ve Sünnet'in işaret ettiği şu kurallar gözetilerek bu iki kaynağa yönelinir ise, işte o zaman bunlar bi iznillâh hidayet kaynağı olur ve kimin hak üzerinde kimin de sapıklık içinde olduğu ayırt edilebilir;

1. Kural: Samimi ve temiz bir kalple, hakkı bulma niyetiyle, doğruyu bulma arzusuyla, kalbi ve zihni tam olarak hakka açarak Kur'an ve Sünneti okumak veya dinlemek: Allah *(subhanehu ve teâlâ)* şöyle buyurmuştur:

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَحِيصٍ. إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَى لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ

"Biz bunlardan önce kendilerinden daha çetin güce sahip olan nice nesiller helak ettik. Yeri delik deşik etmişlerdi. Kaçıp sığınacak yer buldular mı? Muhakkak ki bunda (yani Allah'ın birliğini ve kudretini gösteren bu ayetinde) kalbi olan veya kendisi şahit olarak dikkatle kulak veren kimse için elbette öğüt vardır." (Kâf, 36-37)

Görüldüğü üzere bu ayette Allah *(subhanehu ve teâlâ)*, geçmiş kavimler hakkındaki bir ayetinden bahsetmekte ve bu ayetinde birtakım öğütler olduğunu, hakkı hakikati gösteren şeyler bulunduğunu, ancak bunun; *"kalbi olan veya kendisi şahit olarak dikkatle kulak veren kimse için"* yani diri ve düşünen bir kalbi, hakkı bulma noktasında samimi bir kalbi olan, dikkatle bu ayete kulak asan kimse için geçerli olduğunu vurgulamaktadır. Az evvel zikrettiğimiz Bakara 26. ayetin en son cümlesini teşkil eden; *"Allah bu misal/ayet ile ancak fâsıkları saptırır"* ifadesi de bu kurala işaret etmektedir. Zira fâsık, Allah'ın *(subhanehu ve teâlâ)* isteğini yerine getirmeyen, onun emrine âsî olan kimse demektir. Bir kimsenin Allah'ın *(subhanehu ve teâlâ)* emrine âsî olması ise hiç şüphesiz kalbinin arızalı/hasta olmasından ileri gelmektedir. Yani ayette geçen 'fâsıklar' kelimesi kalbi arızalı olanları anlatan bir kelimedir.

Şimdi sormak gerekiyor; Tabiri caizse aklını falanca kişilere veya filanca cemaate kiralamış olan, Ehl-i Sünnet çizgisini takip ettiğini söyleyen kimselerin veya cemaatlerin hakkında farklı düşüncelere sahip olduğu ve birbirlerini sapıklıkla itham ettiği bir konuda *"bunun Kur'ân ve sahih Sünnet'ten delili nedir"* diye sorgulamadan *"ne demiş(ler)se doğrudur"* mantığına sahip, mutaassıp olan birinin, hakkı bulma noktasında samimi, kalbini hakka tam olarak açmış biri olduğunu söyleyebilir miyiz? Elbette ki hayır. Benimsediği görüşün batıl olduğunu görecek şekilde izahta bulunularak kendisine ayet ve hadisler okunup da; "ama falanca(lar) böyle düşünmüyorlar, halbuki bu kimseler Ehl-i Sünnet olduğunu söyleyen, ilim sahibi, mürekkep yalamış, medrese bitirmiş insanlar! Şimdi bunlar yanlış mı düşünüyorlar!" zihniyetine sahip olan biri, -kendisini Ehl-i Sünnete nisbet eden hangi kişi veya cemaat tarafından gelirse gelsin- *"hakk"a* açık olmayıp kendisinde taassup hastalığı bulunan biridir. Birilerinin İslamî ilimleri okumuş olmasının, hakkın o kimselerde olduğunu göstermediği gayet açıktır.

Zira İslâmî ilimleri okumuş oldukları söylenen kimseleri şu veya bu görüşlerinden dolayı sapık olarak niteleyen kendileri gibi, hatta kendilerinden daha da ilim sahibi olan ve Ehl-i Sünnet'e mensub olduğunu söyleyen insanlar da bulunmaktadır. Eğer mesele *"Ehl-i Sünnet'e mensub bir âlim"* ise, karşıt görüşteki biri de kendi Ehl-i Sünnete mensub olan âlimlerini ileri sürecek ve böylece mesele çıkmaza girecektir. Evet, Ehl-i Sünnet hiç şüphesiz hak üzere olan tek taifedir v Ehl-i Sünnet'e gerçek anlamda mensub olan ilim sahibi birinin, Ehl-i Sünnet'in esaslarını baz almak kaydıyla bir mesele hakkında vardığı sonuç hatalı dahi olsa, böyle bir kimse asla sapıklıkla, fıskla ve bidatçılıkla vasıflandırılmayıp bir hadiste ifade edildiği üzere ictihadından ötürü ona bir ecir verilmektedir, ancak lafla Ehl-i Sünnet'e mensup olunmaz. Dolayısıyla hakkın ölçüsü, -bu kuralla birlikte birazdan zikredilecek olan kurallar çerçevesinde- Kur'ân ve sahih *(uydurma ve zayıf olmayan)* Sünnet'ten başkası değildir. İşte dinleri hususunda bunu ölçü edinenler, hiç şüphesiz hakiki Ehl-i Sünnet mensubu olanların ta kendileridir. Şu söz ne kadar da doğrudur: إنما يعرف الرجال بالحق ولا يعرف الحق بالرجال: *"Adamlar (âlimler) ancak hak ile bilinir (doğrulanır veya hatalı kabul edilir), hak, adamlar ile bilinmez".*

Kur'ân ve Sünnet'te ilmin ve âlimin övüldüğü bilinen bir husustur. Ancak âlimleri öven Kur'ân ve Sünnet, aynı zamanda kimi âlimleri de yermiş, insanları bu kimselerden sakındırmıştır. Çok önemli bir konu olması hasebiyle bunun biraz üzerinde duralım; Allah *(subhanehu ve teâlâ)* şöyle buyurmuştur:

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانسَلَخَ مِنْهَا فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ. وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا

وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

"Onlara (yahudilere), kendisine âyetlerimizden verdiğimiz, (yani peygambere indirdiğimiz ayetleri bilen), fakat onlardan sıyrılıp çıkan (gereğini yapmayan), o yüzden şeytanın da peşine taktığı ve sonunda azgınlardan olan kimsenin haberini anlat. Dileseydik elbette onu bu âyetler sayesinde yükseltirdik. (Yani asıl olan, bu bilgisi sebebiyle iyiler konumuna yükseltilmesidir). Fakat o, dünyaya yöneldi ve hevasının peşine düştü. Onun durumu tıpkı köpeğin durumuna benzer. Üstüne varsan da dilini çıkarıp solur, bıraksan da dilini sarkıtıp solur (yani her iki durumda da solur; öğüt versen dünyayı ahirete tercih ettiğinden öğüdü kabul etmez, bıraksan zaten dünyaya hırslıdır). İşte ayetlerimizi yalanlayan kavmin durumu böyledir. Kıssayı anlat, belki düşünürler." (A'râf, 175-176)

Bu ayetlerde söz konusu edilen şahsın kim olduğu noktasında farklı görüşler ileri sürülmüştür. Kim olduğu bizi çok ilgilendirmemelidir. Bizi ilgilendiren, bu ayetlerde bu kimsenin öne çıkarılan özellikleridir. Hangi âlimde bu özellikler varsa, o kimse de bu ayetlerle muhataptır.

Bu ayetleri daha iyi anlamak adına birçok tefsir kitabında zikredilen Tâbiîn'in zâhidlerinden/âbidlerinden olan Mâlik bin Dînâr'ın *(rahimehullah)* bu ayetler hakkındaki şu söylediklerini aktaralım: *"Bu adam, İsrailoğulları âlimlerindendi. Duası makbul bir kimseydi. (Bu yüzden insanlar) musibet anlarında ona müracaat ederlerdi. Allah'ın (subhanehu ve teâlâ) Peygamberi Musa (aleyhisselam) onu, kendisini Allah'a (subhanehu ve teâlâ) davet etmek üzere Medyen kralına gönderdi. Medyen kralı ona mal verdi. Bunun üzerine o da Musa (aleyhisselam)'ın dinini bırakarak kralın dinine tabi oldu."* İbn Mes'ûd'un'da (radiyallahu anhu) şöyle dediği rivayet edilmiştir: *"O İsrailoğullarından bir adamdı. Musa (aleyhisselam) onu, kendisini Allah'a (subhanehu ve teâlâ) davet etsin diye Medyen kralına gönderdi. Kral da ona, Musa'nın (aleyhisselam) dinini terk etmesi ve kendisine dini hakkında tabi olması şartıyla mal teklif etti. O da bunu yaptı ve bu sebeple insanları saptırdı."* Kısacası bu kimse de âlim biriydi, ancak kendisine verilen ilimle Allah'a *(subhanehu ve teâlâ)* yaklaşması, ilminin gereğiyle amel etmesi gerekirken, ilmini dünyalığa, nefsinin isteklerine kullanan biri olduğu için Kur'ân'ın ve Sünnet'in övdüğü, değer verdiği ve insanların da değer vermesini istediği âlimlerden değildi. Tam aksine yerdiği, sakındırdığı bir âlimdi. Ama âlimdi! Bir hadislerinde Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

إن أخوف ما أخاف على أمتي الأئمة المضلون

“Ümmetim hakkında en çok korktuğum şey saptırıcı imamlardır.” (Ahmed, Taberânî, İbn Asâkir. Ünlü muhaddislerden Şuayb el-Arnaût ve el-Elbânî bu hadise sahih demişlerdir.) İmam, önder, lider, hoca, ama saptırıcı! Bir başka ayetinde Allah *(subhanehu ve teâlâ)* şöyle buyurmuştur:

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ

“Muhakkak ki indirdiğimiz apaçık ayetlerimizi ve hidayeti insanlara kitapta açık bir şekilde beyan ettikten sonra gizleyenler var ya, işte onlara hem Allah lanet eder hem de lanet edenler lanet eder.“ (Bakara, 159)

Bu ayette ise Rabbimiz *(subhanehu ve teâlâ)*, doğruyu bilip de muhatap olduğu insanlara dünyevî ve nefsânî şu ya da bu sebepten ötürü doğruyu anlatmayan, insanların batıl üzerinde olmalarına göz yuman bir âlim tipinden bahsediyor.

Bütün bu söylenilenlerden anlaşılıyor ki iki sınıf âlim vardır:

1) Bildiklerinin gereğiyle amel eden, ilmini dünyalık karşılığında kullanmayan, haktan taviz vermeyen, hakkı gizlemeyen, -5. kuralda da değinileceği gibi- Kur’ân’ı ve Sünnet’i, Allah ve Rasûlü’nün övgüsüne mazhar olmuş Sahabe-i Kirâm’ın ve onlara güzellikle tabi olan değerli şahsiyetlerin anlayışına göre anlayıp buna göre insanları yönlendiren, insanlara fetva veren Rabbânî Âlim’lerdir.

2) -Kendisini haksızca Ehl-i Sünnet’e nisbet eden kimseler de olsa- herhangi bir dünyalık karşılığında ilmini satan, ilmini dünyalık için kullanan, hakkı gizleyen, Kur’ân ve Sünneti sahabenin ve onlara güzellikle tabi olanların fehminden uzak olarak anlayıp buna göre insanlara fetva veren saptırıcı âlimlerdir.

Bu söylediklerimize ek olarak; birçok kimsenin *“dünyanın en büyük âlimi!”* olarak vasıfladığı, kendisini Ehl-i Sünnete nispet eden ve Esed rejiminin kullanıp sonradan da, *“muhalifler camide âlim öldürüyor!”* denilsin diye öldürdüğü Ramazan el-Bûti adındaki Suriyeli bir âlimin! Esed ailesine beyatlı olmasının, zalim Beşşar Esed’in ordusunun sahabe ordusu gibi olduğunu söyleyip Esed’e karşı savaşan kimseleri isyankarcı olarak nitelemesinin ve onun gibi daha başka ilim! sahibi kimsenin Beşşar Esed’in tarafında olmasının

Esed rejimini hiçbir şekilde meşrulaştırmaması da, *“Ehl-i Sünnete mensub bir âlim”* olarak bilinen birine, *“din hususunda batıl, sapık bir düşünceyi benimsemez, böyle bir düşünceye insanları çağırmaz, vardır elbet bir bildiği!”* gözüyle bakmanın tutarlı bir yönü olmadığını gösteren güzel bir örnektir. Aynı şekilde Akp hükümeti ve cemaat diye anılan fırkanın arasındaki sürtüşme gündem de yok iken, Ehl-i Sünnet’e müntesip Fetullah Gülen’e muhabbet besleyen, *“Ehl-i Sünnete mensub bir âlim”* hakkında *“elbet vardır bir bildiği”* düşüncesine sahip olunmasının bir sonucu olarak söylediği ve yaptığı şeylerde kendisine itibar edip Kur’ân ve sahih Sünnet çerçevesinde söyledikleri ve yaptıkları eylemler sebebiyle eleştirildiği zaman kendisine laf söyletmeyen birçoğunun şimdi Fetullah Gülen’e ateş püskürmesi de, bu düşüncenin kendi içinde ne kadar çelişkili olduğunu ortaya koyan başka bir örnektir.

Aynı şekilde yanlış bir düşüncede olduğu kendisine Kur’ân ve Sünnet naslarıyla izah edilip de buna karşın, *“şimdi bu kadar insan yanlış düşünüyor da siz mi doğruyu söylüyorsunuz”* şeklinde sözler sarfetmek de, Kur’ân ve Sünnet’in bizlere doğruyu gösteren rehberler olabilmesi için ilk olarak zikrettiğimiz Kur’ân ve Sünnet kaynaklı bu kuralı ihlal etmek anlamındadır. Bu ve benzeri sözler, hakkın her zaman çoğunluğun yanında olduğu inancından neşet etmektedir. Halbuki hak her zaman çoğunluğun yanında değildir. Nitekim Allah *(subhanehu ve teâlâ)* bazı ayetlerde çoğunluğu yererek, bazı ayetlerde de peygamber ve ona tabi olanların azlığını belirterek bu hakikate vurgu yapmıştır. Bu ayetlerden birinde şöyle buyrulmaktadır:

وَإِنْ تُطِعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

“Şayet yeryüzünde olan kimselerin çoğuna tabi olursan seni Allah’ın yolundan saptırırlar. Onlar ancak zanna uyarlar, sadece tahminde bulunurlar.” (En’âm, 106)

Sahabenin önde gelenlerinden Abdullah b. Mes’ûd *(radiyallahu anhu)* şöyle demiştir:

الجماعة ما وافق الحق وإن كنت وحدك

“Cemaat (hak taife), tek bile olsan hakka uygun olandır.”

Salih selefimizin âbidlerinden Fudayl b. İyâd *(rahimehullah)*’da şöyle söylemiştir:

لا تستوحش من الحق لقلة السالكين، ولا تغتر بالباطل لكثرة الهالكين

“Uyanların azlığı nedeniyle haktan uzak kalma. Helak olmuş/sapıtmış insanların çokluğu nedeniyle de batıla aldanma.”

2. Kural: Kur’ân ve Sünnet’i heva hevese, akla mantığa göre, bir takım dünyevi çıkarlara zıtlık teşkil etmeyecek şekilde anlamamak: Yani işin en başında heva heves, akıl mantık veya dünyevi menfaatler kaynaklı bir hüküm belirleyip de o hükmü Kur’ân ve Sünnetle delillendirmemek, başka bir ifadeyle Kur’ân’ı ve Sünneti bunlara uydurmayıp tam aksine bunları Kur’ân ve Sünnete tabi kıldırmak. Allah *(subhanehu ve teâlâ)* şöyle buyurmuştur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

“Ey iman edenler! Allah’ın ve Rasûlü’nün önüne hiçbir şeyi geçirmeyin ve Allah’tan korkun. Şüphesiz ki Allah her şeyi işten ve her şeyi bilendir.” (Hucurât, 1)

Açıkça anlaşılmaktadır ki ayette, Allah ve Rasûlü’nün sözlerinin en ön planda tutulması, hiçbir şeyin *(aklın, hevanın, örf ve adetlerin, dünyevi çıkarların vs.)* onların sözünün önüne geçirilmemesi gerektiği emredilmektedir. Buna göre Kur’ân ve Sünnet’in elimizden tutup bizi doğruya götürmesini istiyorsak, bunlardan okuduğumuz veya dinlediğimiz vahye karşı tutumumuz, *“ama şöyle ama böyle”* diye bahaneler ileri sürerek işi yokuşa sürmek olmamalı, hiç beklemeden, *“işittik ve itaat ettik”* olmalıdır. Bu kuralı ihlal etmek de tıpkı birinci kural gibi hiç şüphesiz kalbin hasta olmasından kaynaklanmaktadır.

3.Kural: Herhangi bir konuyla alakalı Kur’ân ve Sünnet naslarını bir bütün olarak ele almak, tabiri caizse bir veya bir kaçını cımbızlayıp ta diğer delilleri göz ardı etmemek: Kur’ân ve Sünnet naslarıyla olan muamelede bu kuralı gözetmemenin ancak hasta kalpli olan kimselerden sadır olabilecek bir durum olduğu izahtan varestedir.

4.Kural: Müteşabih olan ayet ve hadisleri muhkem olan ayet ve hadisler ışığında anlamak: Bu kuralı Allah *(subhanehu ve teâlâ)* Âl-i İmrân suresinin 7. ayetinde şöyle belirtmiştir:

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ

“Sana kitab’ı (Kur’an’ı) indiren odur. Onun (Kur’an’ın) bazı ayetleri muhkemdir ki, bunlar kitabın anasıdır/esasıdır. Diğer bir kısmı da müteşabihtir. Kalplerinde eğrilik bulunanlar, (insanları hak’tan saptırarak) fitneyi istedikleri ve onu (hevalarına uygun olarak)

tevil/tefsir etmek için ondan müteşabih ayetlere tabi olurlar/bunun peşine düşerler…"

Bu ayette, Kur'ân ve ona tabi olarak Sünnet'in, biri muhkem diğeri müteşabih olmak üzere iki kısım olduğu belirtilmiştir. Müfessirlerin ifade ettiğine göre müteşabih; manası açık olmayan, birden çok anlama çekilmeye müsait, ucu açık olan anlamında olup, muhkem ise; manası gayet açık olup, başka bir manaya ihtimali olmayan, anlamak için başkaca araçlara ihtiyaç duymayan, kendi kendine yeten anlamına gelir. İşte Allah *(subhanehu ve teâlâ)* bu ayetinde, müteşabih nasları muhkem naslar çerçevesinde anlamak yerine, muhkem nasları göz ardı ederek müteşabih naslara yönelen ve bu naslardan hevasına uygun anlamlar çıkartan kimseleri yermekte ve onları, kalplerinde eğrilik bulunan kimseler olarak nitelemektedir. Yani bu kuralı gözetmemek de kalp arızalığının bir sonucudur.

Âişe *(radiyallahu anhu)*, Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)'*in Âli İmran Süresi 7. ayeti okuduktan sonra şöyle dediğini aktarmıştır:

فَإِذَا رَأَيْتُمُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ سَمَّى اللَّهُ فَاحْذَرُوهُمْ

"Kur'ân'dan müteşabih ayetlere tabi olanları/bunun peşine düşenleri gördüğünüz zaman işte bunlar Allah'ın (subhanehu ve teâlâ), "onlardan sakının" diye isimlendirdiği (nitelendirdiği) kimselerdir." (Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî, İbn Mâceh, Ahmed)

5.Kural: Kur'ân ve Sünnet'i salih selefimizin (radıyallahu anhum) anlayışıyla anlamak: Seleften kastedilen ilk üç nesil müslümanlarıdır. Bunlar, başta sahabe olmak üzere tâbiin ve tebe-i tabiîn'dir. Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) sahih bir hadisinde, özellikle bu üç neslin hayırlı olduğunu belirterek bu nesillerde yaşayan değerli şahsiyetlerin örnek alınması, dini her türlü konuda onlara tabi olunması gerektiğini vurgulamıştır:

خير القرون قرني ثم الذين يلونهم ثم الذين يلونهم

"Asırların en hayırlısı benim asrım(da yaşayanlar)dır. Sonra onlardan sonra gelenler, sonra da onlardan sonra gelenlerdir." (Buhârî-Müslim) Allah (subhanehu ve teâlâ) şöyle buyurmuştur:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا

"Kendisi için doğru yol belli olduktan sonra kim Rasûl'e karşı çıkar ve

mü'minlerin yolundan başkasına tabi olursa, onu tabi olduğu/itaat ettiği şeye dost kılar (bu yol üzere bırakır) ve cehenneme atarız." (Nisa, 115)

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

"(İslâm dinine girme hususunda) öne geçen ilk muhacirler ve ensar ile onlara güzellikle tabi olanlar var ya, işte Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. Allah onlara, içinde ebedi kalacakları, zemininden ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte bu büyük kurtuluştur." (Tevbe, 100)

Dolayısıyla eğer ki Allah ve Rasûlü tarafından tescillenmiş hayır selefin yanında ise, o halde selefin herhangi bir konuda icmâ ettiği *(üzerinde görüş birliğine vardığı)* hüküm kesinlikle doğru olup o hükmün hatalı olma ihtimali yoktur. Aynı şekilde şayet hayır selefin yanındaysa, o halde selefin, ihtilaf ettikleri bir mevzuda ileri sürdükleri görüşlerinin dışına çıkılmamalıdır. Yani benimsediğimiz görüşün selefin ileriye sürdüğü görüşler arasından bir görüş olması gerekir. Bu kuralı ihlal eden hadis inkarcılarına dikkat!

Kur'ân ve Sünnet kaynaklı olduğu apaçık olan buraya kadar saydığımız kurallardan bir veya bir kaçını her kim ihlal ederek Kur'ân'a ve Sünnete yönelirse, bu iki kaynak ona hak olanı gösteren rehberler olmayacak, bilakis sapıklığının kökleşmesine sebep olacaktır. İşte günümüzde var olan cemaatlerin çeşitli görüşlere sahip olup birbirlerini sapıklıkla itham etmesi ve bir tane olan hakkın dışında dine nisbet edilen batıl düşüncelerin var olması hiç şüphesiz bu kurallara uyulup uyulmamasından ileri gelmektedir.

Bu kuralların gözetilmemesi sonucu meydana gelen birçok tahrif örneğinden biri, Bakara 256. ayetin baş tarafında geçen *"dinde zorlama yoktur"* ifadesinden hareketle, egemenliğin, kanunlar belirleme, hayat programı çizme hakkının kayıtsız şartsız -hâşâ- Allah'a (subhanehu ve teâlâ) değil de millete, insan özgürlüğüne ait olduğu esasına dayanan bir şirk sistemi demokrasinin İslam'a aykırı olmadığını söylemektir. Bu batıl düşünceyi benimseyen kimseler genel anlamda şöyle derler: *"Bu ayete göre örneğin bir Müslüman dinini değiştirmekte hürdür, din değiştirmesine karışılamaz, bundan dolayı cezalandırılamaz. Yine bir Müslüman içki içse, faiz yese, zina etse, haram müzikler dinlese, namaz kılmasa, oruç tutmasa, zekat vermese, bir kadın, örtmesi gerekli olan yerlerini açarak yabancı erkeklere gözükse... bu eylemleri yapmamaya zorlanamaz, bunlardan birini yaptı diye cezalandırılamaz. Yine bu ayete göre cihad, ancak savunma amaçlı yapılır. Gayri müslimler*

Müslümanlara saldırmadığı müddetçe, onların hakim olduğu yerleri ele geçirip oralara İslam şeriatını hakim kılmak amacıyla onlara karşı cihad ilan edilemez, aksi halde bu dinde zorlama olur, İslam hoşgörü dinidir!"

Bu ayetin doğru anlamının ne olduğuna geçmeden evvel konuyla doğrudan ilişkili birkaç ayet ve hadis zikredip kısaca üzerlerinde duralım: Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

من بدل دينه فاقتلوه

"Her kim dinini değiştirirse onu öldürün." (Buhârî, Ebû Dâvud, Tirmizî, Nesâî, İbn Mâce, Ahmed ve başka kaynaklar)

عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ عَلِيًّا حَرَّقَ قَوْمًا ارْتَدُّوا عَنِ الإِسْلاَمِ فَبَلَغَ ذَلِكَ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَوْ كُنْتُ أَنَا لَقَتَلْتُهُمْ لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ـصلى الله عليه وسلمـ " مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ ". وَلَمْ أَكُنْ لأُحَرِّقَهُمْ لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ـ صلى الله عليه وسلمـ " لاَ تُعَذِّبُوا بِعَذَابِ اللَّهِ ". فَبَلَغَ ذَلِكَ عَلِيًّا فَقَالَ صَدَقَ ابْنُ عَبَّاسٍ. قَالَ أَبُو عِيسَى هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ حَسَنٌ

İkrime *(radiyallahu anhu)* şöyle anlatır: *"Ali (radiyallahu anhu) dinden dönmüş bir topluluğu yaktı. Bu durum İbn Abbas'a (radiyallahu anhu) ulaştı ve dedi ki: "Şayet ben olsaydım onları öldürürdüm. Zira Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Her kim dinini değiştirirse onu öldürün." Onları yakmazdım. Çünkü Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) "Allah'ın azabıyla (ateşle) azap etmeyin." İbn Abbas'ın (radiyallahu anhu) bu dedikleri Ali (radiyallahu anhu) 'ya ulaşınca: "İbn Abbas doğru söylemiştir." dedi." (Tirmizî. Ebû Îsâ -yani Tirmizî-: "Bu, sahih hasen bir hadistir" demiştir).*

Bu hadisler açıkça gösteriyor ki, dinden çıkanın cezası, tevbe etmediği takdirde ölümdür. İbn Kudâme *(rahimehullah) "el-Muğnî (9/16)"* adlı meşhur eserinde dinden çıkan kimseyi öldürmenin vacip olduğunda âlimlerin görüş birliği içinde olduğunu nakletmiştir... Allah *(subhanehu ve teâlâ)* şöyle buyurmuştur:

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

"Fitne (şirk,küfür, fısk, fucur) kalmayıp, din tamamıyla Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın." (Enfal, 39)

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ

“Kendilerine kitap verilenlerden Allah’a ve ahiret gününe iman etmeyen, Allah ve Rasûlü’nün haram kıldığını haram saymayan ve hak dini kendine din edinmeyen kimselerle, küçülerek elleriyle cizye verinceye kadar savaşın.” (Tevbe, 29) Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

بعثت بين يدي الساعة بالسيف حتى يعبد الله تعالى وحده لا شريك له، وجعل رزقي تحت ظل رمحي

“Bir ve ortağı olmayan Allah’a ibadet edilinceye kadar kıyamet gelmezden önce kılıçla gönderildim. Rızkım, mızrağımın gölgesi altında kılınmıştır...” (Ahmed, Ebû Ya’lâ, Taberânî. Kimi muhaddisler bu rivayetin zayıf, kimi sahih, kimi de -sahih ve zayıf arasında bir derecede bulunan- hasen olduğunu belirtmişlerdir).

أمرت أن أقاتل الناس حتى يقولوا لا إله إلا الله فمن قال لا إله إلا الله عصم مني ماله ونفسه إلا بحقه وحسابه على الله

“Ben, insanlar Lâ ilâhe illallâh deyinceye (başka bir rivayette: Allah’tan başka ilah olmadığına ve Muhammed’in Allah’ın Rasûlü olduğuna şehadet edinceye) kadar onlarla savaşmakla emrolundum. Her kim Lâ ilâhe illallâh derse benden canını ve malını korumuş olur. Ancak İslam’ın hakkı hariç. Hesapları ise Allah’adır.” (Buhârî, Müslim, Tirmizî, Nesâî, İbn Maceh, Ahmed ve başka kaynaklar. Suyûtî’nin de (rahimehullah) dediği gibi hadis mütevatir derecesindedir).

Bu deliller açıkça göstermektedir ki, cihad sadece savunma cihadından ibaret değildir. Şayet böyle olsaydı, cihadın gayesini vurgulayan bu ve buna benzer daha birçok delil de; *“size yönelik saldırıları def edene kadar veya onlardan öcünüzü alıncaya kadar onlarla...”* şeklinde ifadeler geçerdi. Dolayısıyla her nerede Allah’ın *(subhanehu ve teâlâ)* kanunlarına aykırı kanunlar hakim ise, orada egemenlik/otorite tamamıyla Allah’ın *(subhanehu ve teâlâ)* oluncaya kadar oraya cihad ilan etmek, buna güç yetirilemiyor ise cihad için hazırlık yapmak (*Bkz: Enfal 60)* Müslümanlara farzdır. Nitekim Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)’*den sonra sahabelerin ve onlardan sonra onların izini takip etmiş müslümanların birçok yeri fethetmelerinin nedeni, İslam şeriatını oralara hakim kılmak nedeninden başka ne ile izah edilebilir?

Malumdur ki, emri bi’l ma’rûf ve nehyi ani’l münker, Allah’ın farzlarından bir farzdır. Nebî *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bir hadisinde herhangi bir münkeri işleyen kimsenin bu münkerden nasıl alıkonacağını şöyle bildirmiştir:

من رأى منكم منكرا فليغيره بيده فإن لم يستطع فبلسانه فإن لم يستطع فبقلبه وذلك أضعف الإيمان

“Kim bir münker görürse onu eliyle değiştirsin. Buna güç yetiremiyorsa diliyle değiştirsin. Buna da güç yetiremiyorsa kalbiyle buğzetsin. Bu, imanın en zayıf noktasıdır.” (Müslim) Bilindiği üzere bütün haramlar ve farzların terki münker kavramına dahildir. Allah’ın *(subhanehu ve teâlâ)* isteğine muhalefeti el ile değiştirmek görevi hiç şüphesiz en başta İslam devleti yetkililerine ve görevlilerine aittir. İslam’ın hakim olduğu, Allah’ın *(subhanehu ve teâlâ)* isteklerinin tatbik edildiği bir yerde bir müslümanın göz göre göre herhangi bir haramı işlemesine ya da herhangi bir farzı terk etmesine müsaade edilmez. Emri bi’l maruf ve nehyi ani’l münker emri gereği suçüstü görülen bir Müslüman bundan alıkonur. Şayet münkeri işlemiş ise, o halde bu kimse devlet yetkilisi tarafından eğer cezası dinde belli olan bir ceza ise bu cezayla *(örneğin tevbe etmediği takdirde İslam’dan çıkan kimseyi öldürmekle, veya hırsızın elini kesmekle (Maide, 38))*, ya da belirlenmiş bir ceza yoksa yetkilinin uygun gördüğü bir ceza ile *(ta’zîr)* cezalandırılır...

İslam’a göre, mürtedin tevbe etmediği takdirde öldürülmesi gerektiğini, sadece savunma cihadının olmadığını ve emri bi’l maruf ve nehyi ani’l münker emri gereği müslümana herhangi bir münker işleyeme hürriyeti tanınmadığını muhkem delillerle bildikten sonra, müteşabih/ucu açık ayetlerden sayılabilecek “dinde zorlama yoktur” ayetinin doğru anlamına geçecek olursak; içinde bulunduğumuz asırdan önce yaşamış muteber âlimlerden hiçbir kimse, bu ayetten bir müslüman’a kişisel hak ve özgürlüklerin tanınması gerektiği hükmünü çıkarmamıştır. İbn Hazm *(rahimehullah)* şöyle demiştir:

وأما قول الله ـتعالىـ: "لا إكراه في الدين"، فلم يختلف أحد من الأمة كلها في أن هذه الآية ليست على ظاهرها؛ لأن الأمة مجمعة على إكراه المرتد عن دينه

“Allah’ın (subhanehu ve teâlâ); “dinde zorlama yoktur” sözüne gelince, ümmetin bütününden hiçbir kimse ayetin zahiri üzere alınmayacağı noktasında ihtilaf etmemişlerdir. Zira ümmet, dininden dönenin/mürtedin İslam’a dönmeye zorlanacağı konusunda icmâ etmişlerdir.”

Dolayısıyla ayet, -müfessirlerin de görüş birliğiyle- hiç İslam’a girmemiş aslî kâfirler hakkındadır. Şöyle ki, kimi âlimlere göre bütün aslî kâfirler, kimilerine göre ise Yahudi, Hristiyan ve Mecusiler, kimilerine göre de Arap olmayan bütün kâfirler ve Arapların sadece Yahudi ve Hristiyan olanları ilk olarak İslam’a çağrılırlar. İslam’ı kabul etmezlerse bu durumda cizye *(onlardan senede bir defa alınan şahsi bir vergi)* vermeleri şartıyla İslam beldesinde eman/güven altında yaşayabilir, alenî olmamak şartıyla mensubu oldukları

dinlerinin gereklerini rahatlıkla yerine getirebilir ve dinlerinde helal olan işleri yapabilirler. Ancak cizye de vermedikleri takdirde o halde güvende olamazlar. *(Bkz: Tevbe, 29)*

Sonuç itibariyle; eğer ki bizler dünya hayatından sonraki kabir ve ahiret hayatımızın mutlu ve mesut olmasını istiyor ve sahip olduğumuz batıl, sapık, bidat bir inanç sebebiyle azaba çarptırılmak istemiyorsak, o halde her kafadan bir sesin çıktığı, her ağzı olanın konuştuğu şöyle bir atmosferde, kafamızdaki bütün taassupları atarak, *"falanca demişse o doğrudur"* düşüncesini zihnimizden silerek, hakkın, azınlıkta olan bir topluluğun yanında da olabileceğine inanarak, hiçbir dünyevi çıkarımızı, heva hevesimizi, aklımızı ve mantığımızı Allah *(subhanehu ve teâlâ)* ve Rasûlü'nün *(sallallahu aleyhi ve sellem)* dediklerinin önüne geçirmemeyi kendimize ilke edinerek ve hak yolu bulmaya niyet edip, kalbimizi hakka tam olarak açıp samimi bir kalp ile Allah'tan *(subhanehu ve teâlâ)* yardım isteyerek, dünyevî işlerimize vakit ayırdığımız gibi bu işlerimizden çok daha önemli olan Allah'ın *(subhanehu ve teâlâ)* dini için de kendimize vakit ayırarak, hak ile batılı ayırt eden ve Allah'ın *(subhanehu ve teâlâ);* ***"Onlar Kur'ân'ı düşünmüyorlar mı" (Muhammed, 24) "Andolsun biz Kur'ân'ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık. (Ondan) öğüt alan yok mu?" (Kamer, 17)*** diye kendisinden bahsettiği Kur'ân ayetlerini anlayarak ve tefekkür ederek okumalı, kendisini Ehl-i Sünnet'e nisbet edenler arasında doğruyu soruşturmalı ve doğruyu soruştururken de ayet veya hadis ileri sürmeyerek tamamen aklı ve mantığıyla, dünyevî maslahatları öne çıkartarak konuşan kimselerin dediklerine baştan hiç iltifat etmeyip, farklı görüşlere sahip kişiler tarafından bizlere okunan ayet ve hadisleri de müteşabihlerini muhkemleri ışığında anlayarak samimi bir kalple dinlemeliyiz. Şu ayet bizlerin vazgeçilmez prensibi olsun:

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ

"O müminler ki sözü dinler ve en güzeline tabi olurlar. İşte onlar, Allah'ın hidayet ettiği (doğruyu gösterdiği) kimselerdir. İşte onlar olgun akıl sahipleridirler." (Zümer, 18)

Allah'a hamd ve Rasûlü Muhammed'e salât ve selam olsun. Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.